

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

κυρία ΣΙΑΧΑΜΗ ΕΛΕΝΗ

του ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΜΑΡΓΙΑΝΑΚΗΣ

www.orionidef.gr

A. Το ποίημα αποτελείται από τρεις εικόνες, που είναι :

- Ο ουρανός ως μπαξές που έχει αίμα και χιόνι
- Ο ποιητής ως ελεγκτής των αστεριών
- Ο ποιητής ως πουλί που πετάει με σπασμένα φτερά

Οι εικόνες είναι εξωπραγματικές-εξωλογικές και επιβεβαιώνουν ένα γνώρισμα της ποίησης του Σαχτούρη, ότι αυτή κινείται σ' έναν «υπερλογικό» χώρο, εκεί που κυριαρχεί η τολμηρή φαντασία.

Ο κόσμος αυτός είναι παράλογος, βρίσκεται έξω από τα όρια της λογικής και του πραγματικού κόσμου.

B1.a) Ο Σαχτούρης σε συνέντευξή του είχε δηλώσει ότι η ζωγραφική τον βοήθησε πολύ στην ποίησή του. Έτσι οι τρεις εικόνες του ποιήματος μπορούν να θεωρηθούν εικαστικά στοιχεία, όπως και τα χρώματα που υποδηλώνονται με τις λέξεις μπαξές, αίμα, ουρανός, χιόνι.

β) Έτσι, το αίμα αντιστοιχεί στο κόκκινο χρώμα, που παραπέμπει στο πόλεμο και το θάνατο. Μη ξεχνάμε ότι ο χρόνος στον οποίο αναφέρεται το ποίημα είναι τα δύσκολα χρόνια του Εμφυλίου Πολέμου αλλά και η μετεμφυλιακή εποχή. Έτσι η πρόσβαση στον «ουρανό» είναι δυσπρόσιτη.

Το χιόνι παραπέμπει στο λευκό χρώμα και συμβολίζει είτε τις κακουχίες και τα δεινά στο αλβανικό μέτωπο κατά την διάρκεια του Ελληνοϊταλικού πολέμου, όπου είχε πολεμήσει ο ποιητής, είτε την ελπίδα, την αγνότητα και το φως που αχνοφαινεται. Ο ουρανός αντιστοιχεί στο γαλάζιο χρώμα, το χρώμα του πνεύματος, της γνώσης, της φαντασίας. Εξάλλου ο «ουρανός» στον κόσμο του

Σαχτούρη είναι ο κόσμος των υψηλών αξιών, της ποίησης και του πνεύματος γενικότερα.

B2 Ο τίτλος του ποιήματος είναι λιτός, απλός, αποτελείται από ένα άρθρο και ένα ουσιαστικό και παραπέμπει σε μία ιδιότητα του ποιητή.

Ο Ελεγκτής λοιπόν είναι ο ποιητής που είναι επιφορτισμένος με μια τεράστια ευθύνη. Είναι αυτός που πρέπει να διευκολύνει τους ανθρώπους να επικοινωνήσουν με τον ουρανό, δηλαδή τον κόσμο της φαντασίας, των υψηλών αξιών της ποίησης και των πνευματικών αγαθών.

Ο ποιητής λοιπόν είναι ο διαμεσολαβητής, ο καθοδηγητής, εκείνος που οφείλει να ελέγχει «το φως των αστεριών», πρέπει να βρίσκεται σε διαρκή επαγρύπνηση ώστε να μη σβήσει το φως τους. Ο ποιητής - ελεγκτής έχει την υποχρέωση να οδηγεί τους ανθρώπους από τον αισθητό κόσμο της λογικής στον κόσμο του ονείρου, της ποίησης. Είναι εκείνος που πρέπει να δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε να είναι εφικτή η επικοινωνία των ανθρώπων με τον «ουρανό».

Γ. Το χρέος του ποιητή - ελεγκτή να κρατά ανοιχτό το δίαυλο, την επικοινωνία των ανθρώπων με τον ουρανό είναι μεγάλο. Έτσι το «εγώ» του ποιητή αυτονομείται, καταλαμβάνοντας έναν ολόκληρο στίχο, ακριβώς για να υπογραμμιστεί εμφαντικά το πόσο μεγάλη είναι η αποστολή του κυρίως στα δύσκολα χρόνια.

Ο ποιητής «ως κληρονόμος πουλιών» είναι προικισμένος με ξεχωριστές ιδιότητες και έχει κληρονομήσει την ευθύνη να μεταλαμπαδεύει τις υψηλές αξίες. Ο χώρος του ποιητή, όπως και των πουλιών είναι ο ουρανός (του ποιητή μεταφορικά, των πουλιών κυριολεκτικά). Ο ποιητής περνάει εύκολα από τον αισθητό στο φανταστικό κόσμο, από την πραγματικότητα στο όνειρο.

Το ρήμα «πρέπει» δείχνει τον αμετάκλητα δεοντολογικό χαρακτήρα του χρέους του ποιητή - ελεγκτή. Το καθήκον του δεν του επιτρέπει την ολιγωρία, το φόβο, και την αναβλητικότητα. Είναι υποχρεωμένος « έστω και με σπασμένα φτερά να πετάει». Ακόμα και αν η κοινωνία και οι άνθρωποι ταλανίζονται από τις «σπασμένες» αξίες ή οι συνθήκες είναι δύσκολες ή ο ίδιος βασανίζεται, πρέπει να είναι συνεπής στο ρόλο του. Δεν του συγχωρείται καμία ανθρώπινη αδυναμία, δεν έχει δικαιολογία. Πρέπει και στις πιο αντίξοες συνθήκες να προστατεύει και να υπερασπίζεται το φως, να μάχεται το σκοτάδι. Εξάλλου τα «σπασμένα φτερά» όπως και το «αίμα» παραπέμπουν στα δύσκολα χρόνια του εμφυλίου και τις τραυματικές εμπειρίες που αυτός κληροδότησε.

Δ. Και τα δύο ποιήματα αναφέρονται στο ρόλο του ποιητή. Τόσο στον «Ελεγκτή» όσο και στην «Ανταπόδοση» διακρίνεται το χρέος των ποιητών αλλά και η δυσκολία του έργου τους.

Έτσι ο ποιητής – Ελεγκτής μάχεται και με «σπασμένα φτερά» προκειμένου να οδηγήσει τους ανθρώπους στον «ουρανό», τον ονειρικό κόσμο του πνεύματος, της φαντασίας και της ποίησης. Παρομοίως και ο ποιητής της «Ανταπόδοσης» παλεύει « με τις λέξεις, με το χρόνο με τα πράγματα». Ο αγώνας και το χρέος του διαφαίνεται στο στίχο « σκαλί σκαλί ανέβηκε την τεράστια σκάλα». Επίσης έδωσε νόημα και έκανε ποίηση τα απλά καθημερινά πράγματα που περιστοιχίζουν τους ανθρώπους «στην πεταλούδα, στο χαλίκι ...».

Και ο Ρίτσος όπως και ο Σαχτούρης είναι αρκετά «εικαστικός» χρησιμοποιεί χρώματα το γαλάζιο – ο κόσμος της φαντασίας- το κόκκινο, το χρώμα του πάθους αλλά και του πολέμου. Ο Σαχτούρης αναφέρεται έμμεσα στα χρώματα «αίμα» (κόκκινο) «ουρανός» (γαλάζιος). Η μόνη διαφορά είναι ότι στον ποιητή της «Ανταπόδοσης», η ευγνωμοσύνη των ανθρώπων είναι να τον πληγώσουν, να τον πονέσουν «τα βέλη στα γυμνά πλευρά του». Έτσι ποτέ ο ποιητής δεν θα ανταμειφθεί για το έργο του και την προσφορά του στους ανθρώπους.